

Sygn. akt I C 587/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 października 2017 r.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący - SSR Lidia Kopczyńska

Protokolant – Elżbieta Marciniak

po rozpoznaniu na rozprawie

w dniu 18 października 2017 r. w Ciechanowie

sprawy z powództwa J. W. (1)

przeciwko (...) Spółdzielni (...) w C.

o zapłatę

orzeka

I. zasądza od pozwanej (...) Spółdzielni (...) w C. na rzecz powoda J. W. (1) kwotę 7721,42 zł (siedem tysięcy siedemset dwadzieścia jeden złotych czterdzieści dwa grosze) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 października 2016 r. do dnia zapłaty;

II. nakazuje Skarbowi Państwa wypłacenie powodowi J. W. (1) kwotę 100 zł (sto złotych) tytułem zwrotu nadpłaconej opłaty sądowej;

III. zasądza od pozwanej (...) Spółdzielni (...) w C. na rzecz powoda J. W. (1) kwotę 2117 zł (dwa tysiące sto siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 587/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 11 kwietnia 2017 r. powód J. W. (1), reprezentowany przez radcę prawnego M. Ł., wnosił o zasądzenie od pozwanej (...) Spółdzielni (...) w C. kwoty 7.721,42 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 6 października 2016 r. do dnia zapłaty. Ponadto, powód wniósł o zasądzenie od pozwanej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, iż strony zawarły umowę kontraktacji mleka nr 964 dotyczącą produkcji mleka, które odpowiada wymogom jakościowym zawartym w PN na mleko surowe do skupu (PN- (...)), zgodnie z którą strony ustaliły, że wielkość dostaw mleka w poszczególnych okresach rozliczeniowych będzie wynikała z ustawy o regulacji rynku mleka i przetworów mlecznych. Powód samodzielnie prowadził gospodarstwo rolne i umowa była zawarta wyłącznie z nim. Na podstawie tej umowy powód produkował mleko, a pozwany je od niego odbierał

wystawiając odpowiednie faktury. Pozwany w październiku 2016 r. dokonał potrącenia z faktury nr (...) mimo, iż powód wywiązał się z umowy w sposób prawidłowy i odpowiadający jej treści. Pozwana Spółdzielnia w wystawionym zaświadczeniu złożyła oświadczenie, że potrącenia dokonała z tytułu przekroczenia indywidualnej kwoty mlecznej przez syna powoda – P. W... Zdaniem powoda takie potrącenie nie było uzasadnione, gdyż przedmiot kontraktacji nie jest wytwarzany w gospodarstwie prowadzonym wspólnie z synem. W związku z tym powód wezwał pozwanego do zapłaty potrąconej kwoty, a wobec braku reakcji pozwanego wystąpił z niniejszym pozwem. (pozew k. 1- 3 akt).

W odpowiedzi na pozew (...) Spółdzielnia (...) w C. wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwana przyznała fakt, iż strony łączyła umowa kontraktacji oraz fakt dokonania potrącenia kwoty 7721,42 zł, jednakże zdaniem pozwanej działanie jej było zgodne z obowiązującymi przepisami.

J. W. (1) dostarczał do powodowej Spółdzielni mleko do dnia 31 stycznia 2014 r. W okresie od 1 lutego 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r. mleko dostarczał jego syn P. W., zaś w okresie od 1 września 2015 r. do 30 czerwca 2016 r. ponownie mleko dostarczał J. W. (1). Od 1 października 2016 r. do chwili obecnej mleko dostarczane jest przez drugiego syna powoda J. W. (2). Pomimo zmian osobowych w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, produkcja mleka dotyczyła tego samego stada, w tym samym gospodarstwie rolnym. W takiej sytuacji kwota mleczna oraz kary za przekroczenie limitów przechodzą na nabywcę gospodarstwa, tj. osobę aktualnie będącą producentem mleka. W związku z przekroczeniem limitu produkcji mleka w roku kwotowym 2014/2015 Agencja Rynku Rolnego wyliczyła i nałożyła na Spółdzielnię opłatę za przekroczenie kwoty indywidualnej tj. karę którą Spółdzielnia jako podmiot skupujący zobowiązana była do pobrania od rolnika przekraczającego kwotę mleczną i przekazania jej na rzecz Agencji Rynku Rolnego.

Kara za przekroczenie kwoty mlecznej nałożona na P. W. została rozłożona na trzy raty:

pierwsza rata w kwocie 7721,46 zł płatna do 30 września 2015 r.

druga rata w kwocie 7721,42 zł płatna do 30 września 2016 r.

trzecia rata w kwocie 7721,42 zł płatna do 30 września 2017 r.

Pierwszą ratę zapłacił P. W.. Natomiast druga rata została przez Spółdzielnię potrącona z kwoty należnej powodowi za dostarczone przez niego mleko (odpowiedź na pozew k. 24-26 akt).

Na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. W. (1) i W. W. (1) byli współwłaścicielami gospodarstwa rolnego położonego w G.. Aktem notarialnym z dnia 22 marca 2013 r. J. i W. małżonkowie W. sprzedali gospodarstwo rolne synowi P. W. (dowód: kserokopia aktu notarialnego k. 33-38 akt).

W przedmiotowym gospodarstwie rolnym była prowadzona przez J. W. (1) produkcja mleka. K. właściciel gospodarstwa miała zawartą umowę dostawy mleka ze Spółdzielnią (...) sp. z oo. (okoliczność bezsporna).

Po sporządzeniu umowy sprzedaży gospodarstwa rolnego (...) swoje stado krów przekazał synowi P. W.. P. W. zawarł ze Spółdzielnią (...) w C. umowę kontraktacji mleka (dowód: kserokopia umowy k. 75-77 akt).

W związku z przekroczeniem limitu produkcji mleka w roku kwotowym 2014/2015 przez dostawców mleka, w tym przez P. W., Agencja Rynku Rolnego wyliczyła i nałożyła na Spółdzielnię opłatę za przekroczenie kwoty indywidualnej tj. karę którą Spółdzielnia jako podmiot skupujący zobowiązana była do pobrania od rolnika przekraczającego kwotę mleczną i przekazania jej na rzecz Agencji Rynku Rolnego.

Kara za przekroczenie kwoty mlecznej nałożona na P. W. została rozłożona na trzy raty:

- pierwsza rata w kwocie 7721,46 zł płatna do 30 września 2015 r.

- druga rata w kwocie 7721,42 zł płatna do 30 września 2016 r.

- trzecia rata w kwocie 7721,42 zł płatna do 30 września 2017 r.

Pierwsza rata kary została zapłacona przez P. W.

(dowód: kserokopia umowy k. 5-7 akt, zeznania prezesa Spółdzielni W. Ż. k. 54 akt, informacja Agencji k. 46-48 akt).

Ponieważ P. W. nie prowadził prawidłowo gospodarstwa, J. W. (1) przejął od syna P. W. gospodarstwo w zarząd. W dniu 1 września 2015 r. J. W. (1) zawarł ze Spółdzielnią (...) w C. umowę na dostawę mleka. Za dostarczane mleko pieniądze Spółdzielnia wypłacała J. W. (1). Z należności za dostarczone przez J. W. (1) mleko Spółdzielnia potrąciła w dniu 5 października 2016 r. kwotę 7721,42 zł tytułem II raty kary za przekroczenie kwoty mlecznej przez P. W.. Potrącenia Spółdzielnia dokonała przez odpowiedni zapis księgowy, bez zgody J. W. (1), który osobom zajmującym się rozliczeniami księgowymi oświadczył, że nie zgadza się na zapłacenie kary za P. W. (dowód: zaświadczenie k. 9 akt, zeznania świadka D. D. k. 70-71 akt).

J. W. (1) działając jako pełnomocnik syna P. W., aktem notarialnym z dnia 23 sierpnia 2016 r., podarował przedmiotowe gospodarstwo rolne (...). Nowy właściciel gospodarstwa - (...) zawarł ze Spółdzielnią (...) w C. umowę dostawy mleka. J. W. (2) zgodził się zapłacić za P. W. III ratę kary mlecznej i należność z tego tytułu zapłacił (dowód: zeznania prezesa Spółdzielni W. Ż. k. 97 akt, kserokopia aktu notarialnego k. 39-43 akt, kserokopia umowy kontraktacji k. 5-7 akt).

Pismem z dnia 20 grudnia 2016 r. J. W. (1) wezwał pozwaną Spółdzielnię do zwrócenia potrąconej kwoty 7721,42 zł. Spółdzielnia nie wypłaciła powyższej kwoty (dowód: wezwanie do zapłaty k. 10 akt, zeznania prezesa Spółdzielni W. Ż. k. 54, 97 akt).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy: umowy kontraktacji k. 5-7, 75-77 akt, oświadczenia k. 8, 78 akt, zaświadczenia k. 9, 60-65 akt, wezwania do zapłaty k. 10 akt, odpisu KRS k. 11-14, 29-32 akt, odpisów aktów notarialnych k. 33-45 akt, informacji Agencji k. 46-50, 86-93 akt, wniosku k. 51 akt, podania k. 59 akt, zeznań świadków: I. D. k. 69-70 akt, D. D. k. 70-71 akt, zeznań powoda J. W. (1) k. 53, 97 akt, zeznań prezesa pozwanej Spółdzielni (...) k. 54, 97 akt.

Dokumentom zgromadzonym w aktach sprawy, Sąd dał wiarę w pełni, albowiem strony nie kwestionowały ich autentyczności czy wiarygodności, a Sąd nie znalazł podstaw by to czynić z urzędu.

Sąd uwzględnił zeznania świadków i stron, gdyż w zasadzie stan faktyczny przedstawiony przez strony nie był sporny. Strony zgodnie wskazały iż łączyła ich umowa kontraktacji mleka, z której powód wywiązał się należycie. Świadkowie potwierdzili bezsporną okoliczność, że Spółdzielnia dokonała potrącenia kwoty dochodzonej pozwem z należności za dostarczone przez J. W. (1) mleko bez jego zgody. Przedmiotem sporu była zasadność dokonania potrącenia II raty kary, którą powinien zapłacić P. W., z należności za dostarczone mleka przez inną osobę. Powyższe jednak nie dotyczy stanu faktycznego lecz prawa do dokonania przez Spółdzielnię takiego potrącenia.

Sąd zważył co następuje:

Stan faktyczny w niniejszej sprawie jest w zasadzie bezsporny. Z zaświadczenia wystawionego przez pozwaną Spółdzielnię (k. 9 akt) wynika, że w dniu 5 października 2016 r. potrąciła ona z należności za dostarczone przez J. W. (1) mleko kwotę 7721,42 zł z tytułu II raty kary nałożonej na P. W. za przekroczenie kwoty mlecznej.

Sporną pomiędzy stronami jest okoliczność, czy pozwana Spółdzielnia była uprawniona do potrącenia kary w kwocie 7721,42 zł, z tytułu przekroczenia kwoty mlecznej przez P. W., z należności za mleko dostarczone przez J. W. (1), w sytuacji gdy na takie potrącenie nie wyraził on zgody.

Przesłanki dopuszczalności potrącenia wierzytelności zostały określone w art. 498 § 1 kodeksu cywilnego. Zgodnie z tym przepisem, gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko, co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. Zgodnie z art. 499. k.c. potrącenia dokonuje się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Mając na uwadze powyższy przepis stwierdzić należy, iż dopuszczalność potrącenia uzależniona jest od współistnienia ustawowo określonych przesłanek. Pierwszą z nich jest wzajemność wierzytelności, tj., aby potrącający był równocześnie dłużnikiem oraz wierzycielem swego wierzyciela. Wierzytelności podlegające potrąceniu mogą wynikać zarówno z różnych tytułów, jak i tylko z jednego z tytułu (Tadeusz Wiśniewski, Komentarz do art. 498 kodeksu cywilnego, Lexpolonica).

Kolejną przesłanką dopuszczalności potrącenia jest jednorodność świadczeń obu wierzytelności. Zachodzi ona, w myśl art. 498 § 1, gdy przedmiotem świadczeń są jednocześnie albo pieniądze, albo rzeczy oznaczone tylko, co do gatunku i zarazem tej samej jakości (Tadeusz Wiśniewski, Komentarz do art. 498 kodeksu cywilnego).

Dalszą przesłanką potrącenia jest wymagalność obu wierzytelności. Wymagalność oznacza to, że jeden i drugi wierzyciel mogą nawzajem żądać od siebie spełnienia należnych im świadczeń.

W niniejszym stanie faktycznym, Spółdzielnia nie zachowała wyżej przytoczonych przesłanek koniecznych dla uznania potrącenia za skuteczne.

Przede wszystkim należy podkreślić, że kwota 7721,42 zł stanowiła świadczenie publicznoprawne, gdyż była to kara nałożona na P. W. za przekroczenie kwoty mlecznej. Zgodnie z zasadą określoną w art. 15 ust 1 rozporządzenia Komisji WE 595/2004 dostawca hurtowy jest zobowiązany przed 1 października do wniesienia podmiotowi skupującemu opłaty ustalonej w stosunku do niego w drodze decyzji. Do podmiotu skupującego znajdują zastosowanie przepisy dotyczące płatnika (art. 8 ordynacji podatkowej, a nie inkasenta – art. 9 ordynacji podatkowej) (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego V SA/Wa 606/16). Podmioty skupujące są odpowiedzialnymi za pobieranie opłat a nie tylko za ich przekazanie na rachunek bankowy oddziału Agencji Rynku rolnego. Art. 36 ust 6 ustawy o organizacji rynku mleka daje podmiotowi skupującemu upoważnienie do żądania w drodze egzekucji administracyjnej wykonania obowiązku wynikającego z decyzji ustalającej w stosunku do dostawcy hurtowego wysokość należnej opłaty.

W niniejszej sprawie kwota 7721,42 zł stanowiła drugą ratę należności wynikającej z decyzji Agencji Rynku Rolnego wydanej wobec przekroczenia kwoty mlecznej przez P. W.. Natomiast należność J. W. (1) wynikała z umowy cywilnoprawnej - dostarczonego przez niego mleka w ramach umowy kontraktacji mleka. Już chociażby z tego względu nie można było dokonać potrącenia, bowiem jak wskazał w swoim wyroku z 13 kwietnia 2005 r. Sąd Najwyższy (IV CK 653/04, Lex 345531) przepisy o potrąceniu (art. 498-505 k.c.) mają zastosowanie do wierzytelności cywilnoprawnych, dotyczy uczestników obrotu cywilnoprawnego i nie ma zastosowania do potrącenia należności publicznoprawnej z należnością cywilnoprawną.

Ponadto Spółdzielnia nie zachowała należytej formy koniecznej dla ważnego dokonania potrącenia.

Do potrącenia nie dochodzi automatycznie przez to, że istnieją wzajemne wierzytelności nadające się do potrącenia, ale konieczne jest oświadczenie, że korzysta się z potrącenia (postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lutego 2000 r. I CKN 398/98 Lex 50856).

Techniczne zaksięgowanie środków bez złożenia stosownego oświadczenia o dokonaniu potrącenia nie może być uznane za potrącenie wierzytelności (wyrok Sądu Najwyższego z 11 sierpnia 2005 r. V CK 74/2005 Lexis (...)).

Brak skonkretyzowania wierzytelności przedstawionej do potrącenia stanowi wystarczającą przesłankę dyskwalifikacji potrącenia bez potrzeby analizowania czy wierzytelność została wykazana w sposób przewidziany w art. 493§3 k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2006 r. VCSK 198/2006 Lexis 1573287).

W niniejszej sprawie pozwany nie złożył takiego oświadczenia J. W. (1), pracownicy dokonali odpisu w księgach i wypłacili niższą kwotę za dostarczone przez J. W. (1) mleko niż wynikałoby to z łączącej strony umowy kontraktacji. Bezsporne jest, iż pozwana Spółdzielnia za dostarczone mleko powinna zapłacić powodowi J. W. (1) należność, wyższą o potrąconą kwotę 7721,42 zł. Jednocześnie pozwany nie wykazał aby J. W. (1) był zobowiązany do zapłaty na jej rzecz należności. Spółdzielnia taką wierzytelność miała w stosunku do P. W., a nie J. W. (1). Stwierdzić, zatem należy, iż powód jest wierzycielem pozwanej z tytułu dostarczonego mleka w ramach umowy kontraktacji, natomiast pozwanej Spółdzielnia wierzytelność w stosunku do J. W. (1) nie przysługuje.

Wobec niedopuszczalności potrącenia zgłoszonej przez pozwaną wierzytelności Sąd uznał, iż Spółdzielnia dokonała niezasadnie potrącenia kwoty 7721,42 zł.

Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. W związku z powyższym należało uwzględnić roszczenie powoda o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 7721,42 zł wraz z odsetkami ustawowymi od zasądzonej kwoty na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. od dnia następnego od dokonanego potrącenia tj. 6 października 2016 r.

Pozwany przegrał proces w całości dlatego na podstawie art. 98 k.p.c. został obciążony kosztami postępowania sądowego.

Sąd zwrócił powodowi nadpłaconą opłatę sądową w oparciu o art. 80 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Na koszty procesu złożyły się: opłata w kwocie 300 złotych oraz wynagrodzenie radcy prawnego ustalone w oparciu o §2 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 poz. 1804) w kwocie 1800 zł i opłata skarbową 17 zł.

Z tych względów Sąd orzekł jak w wyroku.

(...)